

Idővonal-rajzolatok

Sárkány Győző *Trianon Anzix* című sorozata

SZEIFERT JUDIT

A38 hajó, 2020. VI. 4. (online megtekinthető)

Széphárom Közösségi Tér, 2020. X. 1–30.

Gaál Imre Galéria, 2020. XI. – 2021. I.

Életünk, személyes történetünk évszázadok történelmi távlatából nézve röpké pillanat csupán. Az emberiség, de még inkább a Föld, a Naprendszer vagy az egész univerzum létezéséhez mérten pedig még annak is csak töredéke. Mégis, számunkra ez a mindenséget jelenti. Az egyetemes és a személyes léptékek nem összevethetők, de érzékelhetővé válik általuk, hogy létezésünk egy nagyobb egység, folyamat része. Ez a kettősség, az egyéni és az egyetemes nézőpontok paralelitása vonul végig Sárkány Győző *Trianon Anzix* sorozatán éppúgy, ahogy korábbi műegyütteseinél is. A grafikák a művész szubjektív szemléletéből fakadnak, de globális relációkra mutatnak rá. A tőle megszokott módon nem narratívan ábrázol, hanem szimbólumok és asszociációk során keresztül jelenít meg eszmei vonulatokat. Választott eszköze, mint megelőző sorozatánál, most is a toll, amely jelenleg 100 darab fekete-fehér kompozíciót segített életre hívni. A cím és a darabszám szimbolikusan jelzi a sorsfordító esemény, a trianoni békediktátum 100 éves évfordulóját.

Sárkány Győző sorozatokban gondolkodik, amely az összefüggések feltárására, egy adott témakör bejárására legalkalmasabb módszer. Ez a láncolatjelleg nemcsak az idő folyamatosságát, de egyben a folytathatóságot is magában rejti. Analizáló alkotói attitűdje által olyan összefüggéseket vesz észre és jelenít meg vizuálisan, melyek minket is induktív gondolkodásra készítenek. Trianon aktuális tematikáját is sajátos látásmódján, művészi átírásán keresztül jeleníti meg. Ez utóbbira utal a címben a postai képeslap jelentésű *anzix*, amely a német „ansehen” (meglát, feltár) igéből ered.

Már a munkamódszer is „beszédes”. A képek vonalakból, azok szövevényéből épülnek fel. Ez szintén hordozhat

jelképiséget. A vonal típusa szerint lehet egyenes, görbe, hosszú, rövid, kusza. A grafikai sorozat képein látható, alapvető kompozíciós elemként jelen levő, ösvényekként kanyargó vonalak rengetegre jelképezheti azokat a történelmi és mindennapi bolyongásokat, utakat, amiket egyéni szinten élete során az ember, illetve nagyobb léptékben az egész társadalom kénytelen bejárni. Útközben elágazások, buktatók és akadályok sorával találkozunk mindenki, legyen az egyetlen személy vagy akár egy egész nép, ország, sőt bolygónk teljes lakossága. Ezek a sorsnak vagy történelmi, társadalmi fordulópontoknak nevezett helyzetek válaszút elé állítanak: hogyan alkalmazkodjunk, hogyan viselkedjünk a kialakult helyzetben? Alapvetően magának a végzetes

SÁRKÁNY GYÖZÖ: *Trianon Anzix I.*, 2020,
papír, lemezlitográfia, 70×50 cm HUNGART ©2020

körülménynek a kialakulását már nem tudjuk befolyásolni. Ilyen sorsfordító események a háborúk, illetve a járványok, amit jelenleg saját bőrünkön is tapasztalhatunk. Furcsa aktualitást ad a sorozatnak, hogy a trianoni centenárium idején éppen ezt a pandémiát éljük és küzdjük meg.

A háború következményeként elszenvedett kényszerszerződés, az első világháborút lezáró trianoni békediktátum is ilyen sorsfordulatot jelentett. A Párizs-környéki békeszerződések rendszerének részeként a háborúban vesztes Magyarország (mint az Osztrák–Magyar Monarchia egyik utódállama) és a háborúban győztes antant szövetség hatalmai között létrejött trianoni békeszerződés többek között a Monarchia felbomlása miatt meghatározta Magyarország új határait, és sok kis multinacionális államot hozott létre a birodalom helyett, jelentős területi és nemzeti veszteséget okozva hazánknak. A vonal, amely alapeleme a sorozatnak, lehet metszésvonal, vágás- vagy határvonal is. Meghúzhat egy választékot két terület között. Ebben az

értelmezésben szorosan összekapcsolódik a trianoni eseménnyel az új (ország)határok kijelölése által.

Sárkány Győző sorozatán a vonalak jelenléte, leginkább dinamikát hordozó iránya és pályája tovább erősíti a folyamatjellegét, a változást és fejlődést is magában hordozó, gondolatfűzőként építkező sorozat tartalmi jelentéseit. Még plasztikusabbá válik, hogy az idő fontos tényezője ezeknek a rajzoknak. Egyrészt a már említett folytonosság által, illetve a történelmi múlt megidézése miatt. Másrészt az idő egyben alkotótársa is a szerzőnek. Hiszen a száz rajz hosszú időn keresztül folyamatosan készült, és ezalatt napi szinten jelen volt a művész életében, aki az idővel karöltve alkotott nap mint nap. A vizuális jegyzetek, feljegyzések meditációs tevékenységként, rítusszerűen voltak részei alkotójuk

SÁRKÁNY GYÖZÖ: *Trianon Anzix XXXVII.*, 2020,
papír, lemezlitográfia, 70×50 cm HUNGART ©2020

SÁRKÁNY GYÖZŐ: *Trianon Anzix XXXV*, 2020,
papír, lemezlitográfia, 70×50 cm HUNGART ©2020

mindennapjainak, miközben fekete-fehér tollkompozíciók sorává fejlődtek. Sárkány György időigényes és elmélyült munkamódszert választva a toll vékony vonásaival dolgozott. Fokozatos és aprólékos lépésekben alakultak a képfelületek. Papírra kerülésükben a spontán és a tudatos mozzanatok egyaránt jelen vannak. Maguktól értetődő természetességgel körvonalazódnak az antropomorf vagy állati figurák. A motívumokat hol finom vonalháló rajzolja ki, hol sűrűbb vonalszövedékekből bújnak elő. A grafikai izgalmas felületeken a vonalak találkozási pontjai új és újabb viszonyrendszert teremtenek. A vonalak mellett pontthalmazok vagy apró rovátkák képezik a faktúrát, a háttérrel. Ezeknek az aprólékosan kidolgozott struktúráknak a szövetéből bontakoznak ki a figurális kompozíciók. A hálószerű felületből hol lendületes, már-már kalligrafikus vonalak játékaival, hol a körülhatárolt részek fehéren hagyásával tűnnek elő az ábrázolt

alakzatok. Mitológiai ihletésű, olykor hibrid lények, oroszlánok, sasok, indatestű állatok, antropomorf figurák, arcok, illetve architektúrális részletek.

Az egyik rajzon kupolás épületegyüttes horzsolts, összekuszált vonalakkal satírozott tömege mögött nagy méretű, hadvezérszerű figura profilja magasodik a roncsolt építmény fölé. Hasonló sisakos alak több képen is feltűnik, hol kisebb méretben, hol a vonalstruktúra mögé rejtve, mintha sűrű szövésű, de mégis áttetsző függönyön keresztül látnánk. Ez az elfedő-feltáró transzparens megjelenítési mód a sorozat címére rímelve felidézi a gyászfátyol vagy szemfedő asszociációját is.

Az ábrázolt alakok, motívumok metsződéseiből újabb figurák születnek, amelyek további tartalmakat hordoznak. Hiszen ahogy említettem, Sárkány György ezeken a műveken sem elbeszélő módon jeleníti meg az aktuális témát. Ha egyenként nézzük a lapokat, akkor visszatérő motívumként női figurák, sisakok, maszkok, testszegmensek, aktok, állatalakok, szárnyas lények, madarak, mitikus képződmények tűnnek elő. Jellemzően fragmentált rajzi részletekként, szegmensekként

jelennek meg. Maga a töredékesség hangsúlyos eleme ezeknek a kompozícióknak. Ez az ábrázolásmód a legerősebb és legautentikusabb szimbóluma annak a széttöredezt világnak, ami a háború és leginkább a trianoni döntés által újraírt határok következtében keletkezett.

A képelemek időfragmentumokként szóródnak szét, majd állnak össze egyetlen kompozícióegésszé. Vannak kozmikus távlatokat idéző képi megoldások. Van, ahol kisebb kör alakú és nagyobb, antropomorf, arcszerű vonásokkal, illetve más plasztikai jellegzetességgel bíró gömbhöz közelítő alakzatok bolygószerűen lebegnek az űrszerű térben. Tér és idő szoros egységét jelezve tárják fel ezek a töredékjellegű kompozíciók a művész világának egy-egy szegmensét, és jelzik az azok összességéből összeálló egészet.

Vannak szigetszerűen elkülönülő, izolációban lévő alakok, ami különös aktualitást nyer most a világjárvány szociális elszigeteltséget követelő idejében. A vonalak összekötő elemként szimbolikusan felerősítik a művészet összekötő, áthidaló, kapcsolatteremtő szerepét. Ez még hangsúlyosabbá és érzékelhetőbbé válik a jelenlegi veszélyhelyzet idején, amikor a sorozatból rendezett kiállítás is elsősorban a virtuális térbe szorul.

Sárkány Győző képzeletének lényeit, soha nem létezett vagy csak álmodott alakjait és olykor talán belső démonait ereszti szabadon virtuóz tollrajzain, amelyek Trianonhoz kapcsolódva olyan egyetemes tartalmakat fogalmaznak meg, mint a gyász, a veszteség, a

SÁRKÁNY GYŐZŐ: *Trianon Anzix LXIV.*, 2020, papír, lemezlitográfia, 70×50 cm HUNGART ©2020

rombolás, a fájdalom, az emlékezés, a remény és a szabadság. Jelképiségük vizuális formába önt olyan fogalmakat, mint haza, család, nyelv, szeretet, összetartozás. Azokról az értékekről beszélnek ezek a képek, amelyeket nem befolyásol(hat)nak külső tényezők, még a hivatalosan meghúzott országhatárok sem. Egyetemesek, de mégis nagyon személyesek, hiszen belső elhivatottságból fakadnak, és egyéni érzésekből táplálkozva léteznek. Sárkány Győző *Trianon – Anzix* című sorozata ezekről szól, és ezek által emlékeztet és emlékezik. Nem csak Trianonra. Tollvonásai mellé az idő fonalát is beleszötte ezekben a rajzokba, amelyek úgy tárulnak elénk, mintha az idő szövedékéből bomlanának ki. Szereplőik a régmúltat, a történelmi és a művészeti, kulturális hagyományokat éppúgy megidézik, mint a határtalan fantáziát, amelyet az álom szabadon enged szárnyalni a képzelet végtelen egén, de amelyet az emlékezés mindig visszahúz a valóság rögös talajára. A sorozat lapjai az idő vonalával rajzolt képek, amelyek hol összekuszálják, hol elsimítják az idő szövetét.

SÁRKÁNY GYŐZŐ: *Trianon Anzix VI.*, 2020, papír, lemezlitográfia, 70×50 cm HUNGART ©2020